

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 554/2015-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészároša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Helenou Dobosovou, Advokátska kancelária, Ružová dolina 10, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 301/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. novembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej

len „okresný súd“, v citáciách aj „porušovateľ“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 301/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Ku skutkovému stavu sťažovateľka uviedla najmä, že:

«Dňa 05.09.2012 bol [REDAKOVANÉ] (...) (ďalej len sťažovateľka) Okresnému súdu Bratislava V (porušovateľ) doručený návrh na zvýšenie výživného, zavedený pod spis zn.: 22P 310/2012. Dňa 30.10.2012 spojil porušiteľ návrh sťažovateľky na spoločné konanie pod spis zn.: 22P 301/2012 s návrhom na zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti otca, ktorý bol otcom podaný na Okresnom súde Bratislava II dňa 23.3.2012 pod spis zn.: 49P 59/2012. Tento spis bol súdom delegovaný z dôvodu prenesenia miestnej príslušnosti na porušiteľa, ktorý ho dňa 31.8.2012 zaevidoval pod spis. zn.: 22P 301/2012.

Porušovateľ v konaní dňa 10.9.2012 vytýčil termín pojednávania k spis zn.: 22P 301/2012 na 15.11.2012, na ktorom boli vypočutí rodičia a ktoré bolo odročené na deň 19.02.2013 za účelom ďalšieho dokazovania. Toto pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že porušiteľ poverí Referát poradensko-psychologických služieb Bratislava II o psychologickú intervenciu a o správu o jej priebehu požiada o dva mesiace. Správa bola porušiteľovi doručená 14.5.2013 na základe žiadosti zo dňa 09.04.2013.

Dňa 27.05.2013 podáva sťažovateľ sťažnosť na prieťahy v konaní na ktorú zo strany porušiteľa došla záporná odpoveď. Dňa 16.10. a 12.11.2013 sťažovateľka predkladá podnet na verejného ochrancu práv.

Od 14.05.2013 dňa 1.7.2013 došlo len k zmene zákonného sudcu a porušiteľ dňa 3.10. a 21.11.2013 urgoval Okresný súd Žilina o zaslanie spisu, ktorý žiadal už od 18.12.2012. Až začiatkom roka (január 2014) bol porušiteľovi z OS Žilina doručený vyžiadaný spis a správa. Porušiteľ vytýčil nové pojednávanie až na 23.4.2014, rozsudok vyhlásil až na pojednávaní konanom dňa 25.6.2014. Proti rozsudku bolo zo strany odporcu podané odvolanie. (...)

Máme za to, že v konaní vedenom OS BA V, pod č. k.: 22C 301/2007 došlo k zbytočným prieťahom a tým aj k porušovaniu základného práva v zmysle ust. čl. 48 odst. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ust. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach a základných slobodách, ktorým je právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov ako záruka

spravodlivého procesu, ktorý je súčasťou práva na súdnu a inú právnu ochranu a to najmä s poukazom na § 176 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý ukladá súdom povinnosť vo veciach starostlivosti súdu o maloletých rozhodnúť najmä o nepriaznivom stave výchovy a obživy bez zbytočného odkladu, najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa začatia konania, ak k tomu nevedú závažné dôvody alebo objektívne príčiny.

Máme za to, že konanie nemožno hodnotiť ako skutkovo alebo právne zložité a ani účastníci ničím neprispeli k predĺženiu konania. S ohľadom na typ konania dochádzalo k vytyčovaniu pojednávaní vo veľkých časových odstupoch s ohľadom na predmet konania. Okrem toho od 14 mája 2013 do 25. júna 2014, okrem zmeny zákonného sudcu a dvoch urgencií OS-u Žilina dňa 3.9. a 21.11.2013 od 3.10.2013, iné úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci alebo získaniu podkladov pre rozhodnutie porušiteľ nevykonal. K rozhodnutiu vo veci zo strany porušiteľa napriek sťažnostiam a dohľadu verejného ochrancu došlo na pojednávaní dňa 25.6.2014. Do dnešného dňa však rozsudok nie je právoplatný nakoľko odporca podal proti rozsudku odvolanie. (...)

V dôsledku týchto prieťahov v konaní utrpela sťažovateľka aj nemajetkovú ujmu, akou je hlboká frustrácia z neistoty vyvolanej neúmerne dlhou dobou konania vo veci.

Okrem toho sťažovateľka ako samoživiteľka prežíva neustále stresy spojené s odčerpávaním jej finančných prostriedkov rodinného rozpočtu v dôsledku nutnosti krytia všetkých zvýšených potrieb výchovy a výživy syna v trvaní takmer dvoch rokov od podania návrhu a to i vrátane poskytovanej starostlivosti sťažovateľky o syna, čo malo za následok aj druhotnú platobnú neschopnosť. Táto viedla k niekoľkým ukončeniam nájomnej zmluvy z dôvodu včasného neuhrádzania nájomného a sťažovateľka sa musela niekoľkokrát za obdobie trvania sporu spolu so synom sťahovať, čo má taktiež dopady na rodinný rozpočet.

Preto odporkyni mimoriadne záleží na urýchlennom vyriešení veci súdnou cestou bez zbytočných prieťahov. (...)

Podľa § 176 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku... „ak zákon neustanovuje inak vo veciach starostlivosti súdu o maloletých rozhodne súd bez zbytočného odkladu, najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa začatia konania. Konanie možno predĺžiť len ak z vážnych dôvodov a z objektívnych príčin nemožno vykonať dôkazy...“ (...)

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti máme za to, že práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v primeranej lehote v konaní porušené boli, čo priznal aj samotný Okresný súd Bratislava IV, nakoľko od podania návrhu resp. od vydania platobného rozkazu č. k.: 35/Ro/4698/2005 zo dňa 30.10.2005 nebol schopný do dnešného dňa meritórne rozhodnúť.

Z toho dôvodu navrhujeme Ústavnému súdu SR aby po vykonanom dokazovaní nasledovným spôsobom rozhodol:

Základné právo sťažovateľky [REDAKOVANÉ] (...) na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené čl.48 ods.2 Ústavy Slovenskej republiky a v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod spis. zn. 22P 301/2012 bolo porušené.

Okresnému súdu Bratislava V sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod spis. zn. 22P 301/2012 konal bez zbytočných prietahov.

[REDAKOVANÉ] (...) sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 3 000,- € (slovom tritisíc euro), ktoré je povinný Okresný súd Bratislava V zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet(...)

Okresný súd Bratislava IV je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 490,76 € (dva právne úkony á 237,34 € prevzatie a príprava a spísanie sťažnosti; dva krát režijný paušál á 8,04 €) do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia na účet(...)

Sťažovateľka súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania v konaní o sťažnosti.»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu vo veci „o zvýšenie výživného na maloletého“ v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 301/2012.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

1. Podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde jednou z podmienok prijatia sťažnosti fyzickej osoby na konanie pred ústavným súdom je podanie sťažnosti v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť (pozri napr. I. ÚS 120/02, I. ÚS 124/04). Zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03).

Ústavný súd už rozhodol, že v kontexte ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je v zásade „iným zásahom“ pre počítanie lehoty pre včasnosť podania sťažnosti (I. ÚS 161/02, I. ÚS 6/03).

Lehota na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy začala v okolnostiach danej veci plynúť dňom, keď sa sťažovateľka „dozvedela“ o zbytočných prieťahoch, teda o „inom zásahu“ okresného súdu, ktorého označil za účastníka tohto konania. Keďže v napadnutom konaní – ako to sama sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, okresný súd „*rozsudok vyhlásil až na pojednávaní konanom dňa 25.6.2014*“, sťažovateľka sa o namietaných zbytočných prieťahoch mohla dozvedieť najneskôr v uvedený deň. Pretože predmetná sťažnosť bola podaná osobne na ústavnom súde v čase (6. novembra 2014), keď už uplynula lehota ustanovená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ústavný súd sa už nemohol zaoberať opodstatnenosťou námietok uvedených v sťažnosti. Z uvedených dôvodov bolo potrebné sťažnosť posúdiť ako návrh podaný oneskorene.

2. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte trvalo (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza

k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02).

Z podania sťažovateľky vyplýva, že napadnuté konanie bolo na okresnom súde skončené 25. júna 2014. Sťažovateľka sa napriek tomu na ústavný súd obrátila so svojou sťažnosťou až podaním zo 6. novembra 2014, t. j. v čase, keď porušenie označeného základného práva na súde, ktorý sťažovateľka označila za účastníka konania, už netrvalo a konanie o jej sťažnosti pred ústavným súdom nebolo spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 6/03 alebo I. ÚS 56/08).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, a pretože sťažovateľka sa v predmetnej veci domáhala ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v čase, keď v označenom konaní pred okresným súdom namietané porušenie práva už netrvalo, a teda bola odstránená jeho právna neistota, pripadalo do úvahy odmietnutie predmetnej ústavnej sťažnosti aj pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2015